

ЛІТЕРАТУРНА КАВ'ЯРНЯ “ІДИМО ДО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНЦІ...”: СЦЕНАРІЙ

Ведучий. Тарас Шевченко – найвідоміший українець. Його іменем названо населені пункти, вулиці, театри, наукові установи. Його твори перекладені на всі слов'янські мови та понад 130 інших. Він надихає багатьох зарубіжних і вітчизняних письменників та поетів. Кращі українські митці присвятили Кобзареві свої поетичні рядки. Одними із перших були Олександр Афанасьєв-Чужбинський, Борис Грінченко, Богдан Лепкий та Володимир Самійленко.

Ведуча. Олександр Афанасьєв-Чужбинський був особисто знайомим із Т.Шевченком та у 1845-1846 роках супроводжував його в подорожі Лівобережною Україною. Ще раніше він не приховував щирого захоплення музою Шевченка та наголошував на розмаїтті настроїв, якими пройнятий “Кобзар” – маленька книжечка на вісім творів, що якраз незадовго перед тим – 1840 року – з'явилася у світ і стала неабиякою подією в житті українського народу. Серед українських письменників О. Афанасьєв-Чужбинський першим у поетичні формі схвально відгукнувся про Т.Шевченка.

Ведучий. Коли Борису Грінченко виповнилося чотирнадцять років він навчався у Харківському реальному училищі. Саме тоді він прочитав твори Т.Шевченка. З того часу почав писати українською мовою, а до цього писав тільки по-московському. Б. Грінченко належав до таємної політичної організації “Братерство Тарасівців”, учасники якої присягли на могилі Кобзаря всіма засобами поширювати серед українців безсмертні ідеї Т.Шевченка.

Ведуча. У світосприйняття Богдана Лепкого Т.Шевченко увійшов у ранньому дитинстві. Домашній учитель Дмитро Бахталовський знайомив хлопчика з літературними творами Кобзаря. Тож не випадково у творчому доробку поета з'являється цикл віршів, присвячених Т.Шевченку.

Ведучий. До “Братерства Тарасівців” належав і український поет Володимир Самійленко. Перший свій вірш написав російською мовою. Пізніше під впливом поезій Т.Шевченка та інших українських авторів починає творити рідною. Крім української поет володів російською, польською, французькою, італійською, іспанською, грецькою та латинською мовами. Його знаменитий вірш “Українська мова” присвячений Т.Шевченку – основоположнику нової української літератури.

Декламація віршів (Б. Лепкий “Батькове пророцтво”, О. Афанасьєв-Чужбинський “Шевченкові”, В. Самійленко “Українська мова”, Б. Грінченко “Шевченкова могила”)

Ведуча. Вшановують Великого Кобзаря й українські поети першої половини ХХ століття: Максим Рильський, Євген Маланюк, Андрій Малишко.

Ведучий. Максим Рильський згадує, що шана й любов до Кобзаря зародилася у нього ще в дитинстві. Відомо, що батько майбутнього поета, Тадей Рильський, під час перепоховання Т.Шевченка ніс труну з його тілом. У родині Рильських завжди з повагою промовлялося ім'я Шевченка. Вже пізніше, коли М. Рильський вчителював, декламував учням напам'ять вірші Т.Шевченка. А ще під час своїх мандрівок М. Рильський завжди відвідував місця, пов'язані з біографією Кобзаря.

Ведуча. Євген Маланюк більшу частину свого життя прожив у еміграції. Складати вірші почав із 13 років, але вперше українською написав у польському таборі. Служив сотником Армії Української Народної Республіки. Оптимальним для України способом побудови державності поет вважав “теорію мазепинства”, що передбачала поєднання досвіду будівництва держави Івана Мазепи, дипломатичного хисту Пилипа Орлика, а також світогляду поета-державника Т.Шевченка. Він вважав Кобзаря своїм учителем та присвятив йому поезію “Шевченко”.

Ведучий. Намагався осмислити, відкрити для себе Т. Шевченка й Андрій Малишко, який написав понад півсотні поезій, присвячених Кобзарю. Це не просто вірші. Це справжня мала Шевченкіана.

Декламація віршів (М. Рильський “Шевченко”, Є. Маланюк “Шевченко”, А. Малишко “Як жаль, я, парость інших літ”)

Ведуча. Пам’яті Т.Шевченка присвятили свої твори українські письменники-шістдесятники: Іван Драч, Ліна Костенко, Василь Стус, Володимир Підпалый, які виступали на захист національної культури та мови, свободи художньої творчості. Вони зуміли встояти перед утисками сталінського режиму і зберегти самотність та правдивість поглядів. Дитинство цього покоління припало на роки війни, фашистської окупації, тяжкої повоєнної відбудови.

Ведучий. І.Драч згадує, що під час війни, йому тоді виповнилося шість років, у рідному селі Теліжинці у школі зробили стайню, а бібліотеку підпалили. Але йому вдалося із полум’я дістати дві книги. Це були: “Велика радянська енциклопедія” і том О.Пушкіна. А вдома на І.Драча вже чекав примірник “Кобзаря” Т.Шевченка, що впав із неба у прямому значенні слова. Радянські літаки скидали пропагандистську літературу, так збірка потрапила у їхню хату. Люди знищували листівки, бо за них їх могли розстріляти. А “Кобзар” залишився. Таким чином І. Драч вчився за Шевченком, що “впав” із неба.

Ведуча. Ліна Костенко брала участь у дисидентському русі, за що була на довгі роки відлучена від літературного процесу. Вважає, що письменник повинен бути далеким від політики. Саме тому відмовилася від звання Героя України. На думку поетеси, її завдання – це писати та творити. Т.Шевченко завжди був для неї батьком нації.

Ведучий. Василь Стус – поет трагічної долі. На прем’єрі фільму “Тіні забутих предків” у київському кінотеатрі “Україна” він запропонував присутнім у залі встати і так протестувати проти арештів, що почалися тоді в середовищі київської інтелігенції. Зал встав, а Василь невдовзі опинився на засланні. У 1985 році відомий німецький письменник Генріх Белль висунув кандидатуру В. Стуса на здобуття Нобелівської премії у галузі літератури. До цієї найпрестижнішої премії поет не дожив. Він прожив усього 47 років, як і Т.Шевченко. Підступна радянська система не дозволила...Злочинці тоталітарної влади добре знали, що посмертно Нобелівська премія не присуджується.

Ведуча. Володимира Підпалого неодноразова “запрошували” на профілактичні бесіди до КДБ, видавництвам давали негласні вказівки гальмувати публікації поета в періодиці. Письменник згадував, що коли працював у редакції журналу “Радянський письменник” старшим редактором, слово “Україна” вимовляли обережно, озирючись, у віршах це слово заміняли на “Батьківщина”. Та поет залишався безкомпромісним, як і Т.Шевченко.

Декламація віршів (В. Підпалый “Кобзар”, І. Драч “Смерть Шевченка. Пролог”, Л. Костенко “Кобзареві!”, В. Стус “Борітесь – поборете! Мені Тарас порадив у безсонній ночі”)

Ведучий. Образ Великого Кобзаря в живописі надихає поетів молодшого покоління Романа Лубківського та Адлера Короліва.

Ведуча. Кобзареві автопортрети – то наша святиня. Т. Шевченко як художник упродовж свого короткого життя створив близько шістдесяти автопортретів. Вони охоплюють 21 рік життя поета. Перший автопортрет виконаний у 1840 р., а останній – у 1861р. Автопортрет (у шапці і кожусі) 1860 р. вражає глибиною, цільністю образу, тому набув такої широкої популярності та вважається найвдалішим і найбільш схожим з усіх прижиттєвих зображень Кобзаря.

Ведучий. Цикл віршів “Шевченкові автопортрети” українського письменника, член Національної Спілки художників України та Національної Спілки письменників України Адлера Королів справедливо можна назвати творчою удачею поета.

Ведуча. Своєрідною поемою-роздумом над автопортретами Т. Шевченка вважають поетичну збірку Романа Лубківського “Погляд вічності”, що відзначена Національною Шевченківською премією.

Декламація віршів (Р. Лубківський “Автопортрет” Офорт. 1860 (уривок), А. Королів “Автопортрет у шапці та кожусі 1860 р.”)

Ведучий. Херсонські митці Микола Чернявський, Микола Братан, Олександр Бутузов, Анатолій Кичинський теж долучилися до створення поетичної Шевченкіани.

Ведуча. Микола Чернявський був одним із перших відомих письменників, який на тривалий час свідомо пов’язав своє життя з Таврійським краєм. У Херсоні він учителює в різних навчальних закладах, викладає в Херсонському інституті народної освіти, працює в губернському земстві, займає посаду секретаря Херсонської губерніяльної управи та засновує суспільно-політичне товариство “Українська Хата в Херсоні”, що згодом реорганізувалося у “Просвіту”, та найповніше реалізується як майстер слова. Мешкав у будинку на Пестелевському проїзді з 1903-го року по 1937 рік (Ця вулиця свого часу була названа іменем Миколи Чернявського, нині вулиця Перекопська,18). У Херсоні його тричі арештовували, на 71-у році життя був розстріляний.

Ведучий. Микола Братан – лауреат літературної премії ім. Андрія Малишка, Заслужений діяч мистецтв України, полум’яний пропагандист і поборник української мови та літератури, співець херсонських степів і безкрайньої смаглявої Таврії. “Кобзар” займає важливе місце і в житті, і в літературній творчості письменника. Микола Братан виступив у 1971 році на відкритті пам’ятника геніальному поетові у Херсоні, в 1986 р. на відкритті музею Т.Шевченка в Орську, брав участь у Міжнародному літературно-мистецькому Шевченківському святі у Черкаській, Житомирській та Вінницькій областях, був у 1997 р. одним з організаторів цього свята на Херсонщині.

Ведуча. Олександр Бутузов, член Національної Спілки Письменників України та лауреат обласної літературної премії ім. М. Куліша, за фахом лікар-психотерапевт. Поезія Т.Шевченка теж є для нього джерелом натхнення.

Ведучий. Анатолій Кичинський належить до найбільш відомих сучасних херсонських письменників. Його поетичний хист виявився у підлітковому віці. Ще з п’ятого класу спробував писати вірші. Але серйозно захопився віршуванням тільки після того, як вірш Анатолія, учня 9-го класу Чаплинської десятирічної школи був надрукований у районній газеті. А вже з 17-и років починається його творчий шлях. А. Кичинський – перший керівник Херсонського обласного товариства української мови імені Т.Шевченка та єдиний із херсонців удостоєний у 2006 році Національної літературної премії імені Т.Шевченка за книги віршів “Пролітаючи над листопадом” і “Танець вогню”.

Декламація віршів (М. Чернявський “Шевченко”, М. Братан “Воскресни, мамо”, О. Бутузов “Пам’яті Т.Г.Шевченка”, А. Кичинський “Тарас Шевченко. Автопортрет зі свічкою”).

Бондаренко Л.Г. Бондаренко Л. Літературна кав’ярня «Ідімо до Шевченка, українці...»: сценарій // Вісник Таврійської фундації (ОВУД): літературно-наук. збірник. Випуск 16. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. С. 37-41.